

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:2976

av Ulf Berg m.fl. (M)

Bra mat och stärkt konkurrenskraft

Sammanfattning

Hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Det ska ske på ett sätt som bidrar till hållbar utveckling – ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

Sveriges produktion av mat och livsmedel spelar en betydande roll i detta. Genom att producera mer mat i Sverige skapar vi ekonomisk tillväxt, arbetstillfällena växer till runt om i landet, samtidigt som vi tar ansvar för miljön.

Svensk mat är förstklassig tack vare vårt höga djurskydd, vår låga antibiotikaanvändning och vår miljö- och klimathänsyn. Nya Moderaterna vill vända utvecklingen som innebär en minskad svensk livsmedelsproduktion. Vi måste därmed fokusera på hur vi kan förbättra svenska livsmedelsproducenters konkurrensvillkor och deras möjligheter till export, hur vi kan göra regelbördan lättare att bära, hur vi gör kontroller enklare och hur vi får fler att äta sund mat producerad under goda villkor.

Svensk livsmedelsexport är en av våra mest framgångsrika exportgrenar. Förra året ökade svensk livsmedelsexport med 9 procent, medan varuexporten som helhet sjönk med 7 procent. Under 2011 uppgick livsmedelsexporten till 58 miljarder kronor. Vi ser att potentialen är betydligt större än så.

För att nå bättre konkurrenskraft inom livsmedelsproduktionen måste vi ta ett samlat grepp kring livsmedelsfrågorna ur flera perspektiv – konsument, primärproducent, livsmedelsföretag samt stat, kommun och landsting. För Nya Moderaterna är det viktigt att värna frihandel och öppna gränser, det tjänar Sverige på. Samtidigt måste vi arbeta för att svenska bönder och livsmedelsföretag i Sverige i allt större utsträckning kan verka under lika goda konkurrensförutsättningar som sina europeiska grannar. Vår vision är att svenska bönder ska få betalt för sin mat direkt av konsumenterna utan

skattebetalarnas stöd och bidrag. En utfasning av jordbruksstöden och en ökad marknadsorientering måste dock göras gemensamt inom EU för att inte snedvrída konkurrensen ytterligare.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktade satsningar för exportstöd inom anslag 1:16 för att öppna nya marknader och skapa förutsättningar för handel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en exportportal.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för fler handelsavtal med tredjeland.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Livsmedelsverket bör få i uppdrag att mer strategiskt arbeta för att underlätta exporten för livsmedelsföretag i Sverige.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa ett livsmedelsforskningsråd och ett tydligt huvudmannaskap under vilket all livsmedelsforskning samlas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra den svenska tillämpningen av EU:s livsmedelslagstiftning och se över de mer långtgående reglerna.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att arbeta fram en policy för livsmedelskontroll som grundar sig på dialog och en tydligare koppling mellan avgift och faktiskt utförd kontroll.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resultaten av en livsmedelskontroll bör redovisas med standardiserade kontrollsymboler.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att livsmedelsföretag ska kunna byta livsmedelsinspektör.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av djurskyddslagstiftningen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta arbeta för att EU:s djurskyddsbestämmelser efterlevs.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör vara en drivande röst för att EU i större utsträckning ska prioritera frågan om livsmedelsbedrägeri.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att fler kommuner och landsting upphandlar bra mat som producerats under goda villkor.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta stödja småskaliga slakterier och behålla de nedsättningar av tillsynsavgifter som den tidigare alliansregeringen införde.

Ökad export

Svensk livsmedelsexport är en av våra mest framgångsrika exportgrenar och en ökad export är en grundbult för att öka svenskt livsmedelsföretagande och svensk livsmedelsproduktion. Svensk livsmedelsproduktion behöver stå på fler ben än den inhemska marknaden för att öka lönsamheten och möta den internationella konkurrensen. Svensk mat är i världsklass och vi har all anledning att arbeta för en ökad livsmedelsexport. Fler och fler får upp ögonen för hälsosam mat, fler och fler oroas över antibiotikaresistens och fler och fler vill äta mat som producerats under bra förhållanden. Där har svensk mat allt att vinna.

Exportstöd

Regeringen har valt att drastiskt minska anslaget 1:16, Konkurrenskraftig livsmedelssektor, vilket är problematiskt ur flera synvinklar. Däribland finns risken att exportstöd kommer att minska eller helt försvinna. Exportstödet behövs bland annat till lands- och anläggningsgodkännande för de nya marknader som successivt öppnas upp för Sverige eftersom de länder som Sverige tecknar avtal med ofta kräver att varje enskild anläggning ska godkännas för export till det enskilda landet. Därför är det av yttersta vikt att det säkerställs att exportstöden är tillräckliga för att öka svensk livsmedelsexport. Det gynnar den ekonomiska tillväxten i Sverige, samtidigt som det indirekt gynnar svenska primärproducenter. En ökad livsmedelsexport ger fler jobb i Sverige, framför allt på orter utanför våra tre storstäder. Syftet med exportstödet bör dock vara att öppna upp för nya marknader och skapa förutsättningar för frihandel utan att snedvrída konkurrens.

Exportportal

Då Sverige gick med i EU och blev en del av EU:s inre marknad fick vi en hemmamarknad med 500 miljoner konsumenter istället för endast 9 miljoner svenska konsumenter. Det skapar fantastiska möjligheter för livsmedelsföretagen i Sverige och vi ser att det finns stor potential att öka exporten till EU-länderna. Det finns även fler länder utanför EU där vi har potential att öka exporten.

Genom att införa en webbaserad exportportal kan vi förenkla svensk livsmedelsexport. Exportportalens syfte bör vara att marknadsföra svensk mat och göra det enkelt för importörer att välja svenska livsmedel. Det bör även undersökas huruvida en sådan exportportal kan erbjuda information och blanketter för att underlätta import och export.

Handelsavtal

Alliansregeringen arbetade hårt för att vi ska kunna exportera kött och andra animalieprodukter till Kina genom handelsavtal. Sverige exporterar även mycket spannmål till tredje land. Det finns flera länder där svensk mat borde vara attraktiv och där vi bör verka för handelsavtal, däribland Japan. Det är därför viktigt att driva frågan om handelsavtal i fler länder utanför EU. Det kommande frihandelsavtalet mellan EU och USA oroar många livsmedelsproducenter, men faktum är att ett frihandelsavtal kan förenkla livsmedelsexporten till USA, och vissa beräkningar visar att det finns möjligheter till att det är just livsmedelsexporten som kommer att öka mest. Därmed anser vi att det är av yttersta vikt att regeringen fortsätter i samma anda och verkar för fler handelsavtal med tredje land. Därmed kan svenska livsmedelsproducenter utöka sin export vilket gynnar både primärproducenter och livsmedelsföretag.

Livsmedelsverket är ansvarig myndighet för svensk livsmedelsexport och ska bland annat fungera som en kontakt mellan företag och myndigheter i länder utanför EU samt ta fram intyg för export av livsmedel. Dock bör Livsmedelsverkets uppdrag utvecklas mer strategiskt och vi menar att det bör stå i myndighetens regleringsbrev att deras uppdrag ska inkludera att specifikt underlätta för export.

Mer forskning för bättre mat

För att Sverige ska ligga i framkant vad det gäller livsmedel och för att svenska företag ska kunna nisch sig på den globala marknaden behövs det mer forskning för bättre mat. De områden där vi just nu ser stor potential är livsmedel med hög förädlingsgrad, inom så kallad Functional Food (hälsoriktiga livsmedel) och på nischprodukter. Några av framtidens viktigaste utmaningar berör hälsa och en hållbar livsmedelsproduktion. Därför är det viktigt på flera plan att vi värnar

livsmedelsforskningen i Sverige. I dag är livsmedelsforskningen uppdelad mellan flera olika myndigheter, forskningsråd och stiftelser. Att skapa ett livsmedelsforskningsråd där all aktuell forskning samlas skulle kunna effektivisera forskningen. TvärLivs är ett konkret exempel på ett väl fungerande samarbete mellan två forskningsråd (Formas och Vinnova) och näringslivet, ett exempel som bör byggas vidare på i arbetet med ett livsmedelsforskningsråd.

Svensk livsmedelslagstiftning

Sedan Sverige gick med i EU är livsmedelslagstiftningen i stor utsträckning EU-gemensam. Visst utrymme ges dock att på nationell nivå införa ytterligare krav på bland annat kontroller. Vi menar att nationella, mer långtgående regler riskerar att försvaga svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft än mer och medför en ökad administration och kostnad för främst små livsmedelsproducenter. Därför anser vi att det bör göras en översyn huruvida det finns nationella, mer långtgående regler som går att förbättra och förenkla utan att för den delen försämra det som gör svenska livsmedel så bra, däribland god djurhälsa och liten negativ miljö- och klimatpåverkan.

En ny modell för livsmedelskontroll

Ansvar för livsmedelskontrollerna ligger främst på kommunal nivå. Vanligtvis betalar livsmedelsföretaget en fast avgift varje år för de kontroller kommunen ska göra. I dagsläget genomförs det sammantaget för få livsmedelskontroller runt om i landet. Det leder till att många livsmedelsföretag upplever att de inte får de kontroller som de betalar för och det kan även vara ett problem för livsmedelssäkerheten gentemot konsumenten. Vi föreslår i stället en ny modell, där företagen betalar en mindre fast administrativ avgift varje år, därefter faktureras företagen efter utförd kontroll. Fokus på kontrollerna bör dessutom vara en gemensam dialog mellan inspektör och företag, där målet är att gemensamt lösa eventuella problem innan företaget får ett föreläggande.

Standardiserade kontrollsymboler

I bland annat Danmark och Finland har man ett system med standardiserade kontrollsymboler som gör det enkelt för kunden att se hur företaget har klarat sig i livsmedelskontrollen. Det bör övervägas huruvida ett liknande system bör införas även i Sverige, det gör det enkelt för kunden att välja säker mat, och de företag, butiker och restauranger som har en god livsmedelssäkerhet kan marknadsföra det gentemot kunderna.

Byte av livsmedelsinspektör

Om ett livsmedelsföretag och en livsmedelsinspektör inte kan enas kring ett beslut går det att överklaga till kommunen. Går det ej att hitta en lösning går ärendet vidare till högre instans – länsrätten. Det är ett krångligt och tidskrävande system. I flera fall fungerar livsmedelskontrollerna utmärkt, men om problem skulle uppstå måste det finnas andra vägar att gå framåt. Därför föreslår vi att livsmedelsföretag ska ges rätt att byta livsmedelsinspektör. Dock vet vi att i vissa kommuner finns det bara en livsmedelsinspektör, och för att kunna tillgodose möjligheten att byta inspektör föreslår vi att kommuner/regionförbund bör samverka för att kunna erbjuda möjligheten till byte. Genom fördjupad samverkan ökar det även möjligheten till specialisering för de olika inspektörerna, jämfört med idag då en inspektör måste kunna allt.

Moderniserad djurskyddslagstiftning

Sverige har ett av världens högsta djurskydd och vår syn på djur skiljer sig från många andra länders. De flesta lantbrukare i Sverige gör ett fantastiskt jobb med sin tamboskap och ser ett mervärde i djuren. Tack vare att svenska lantbrukare dagligen sköter om sina djur på ett bra sätt har vi en mycket god djurhälsa och därmed behöver vi inte ge lika mycket antibiotika till djuren jämfört med resten av världen.

Faktum är att Sverige har EU:s lägsta antibiotikaanvändning vad gäller tamboskap. Exempelvis använder man i Tyskland 16 gånger mer antibiotika än i Sverige. Två tredjedelar av all antibiotika i världen går till djuruppfödning och är ett resultat av jakten på billigt kött. Det är därmed ett globalt problem och där har Sverige, som föregångsland i frågorna, all anledning att vara en stark och drivande röst.

Vi ska vara mycket stolta över svensk djurproduktion och värna vårt djurskydd, och vi är övertygade om att vårt svenska djurskydd och djurhälsan i Sverige har goda möjligheter att vara en större nisch på den globala marknaden.

Därför är det viktigt att vi inte försämrar djurhälsan i Sverige utan i stället utvecklar det till en fördel. Vi måste även fortsätta arbeta för att höja djurskyddet inom EU så att det närmar sig svensk standard och arbeta för att de djurskyddsbestämmelser som gäller i EU efterlevs samt att det blir konsekvenser för länder som bryter mot vår gemensamma lagstiftning.

Dock anser vi att en översyn och modernisering av djurskyddslagstiftningen är eftersträvarvärt. Vi menar att det finns möjlighet till översyn som förenklar för djuruppfödaren utan att djurhälsan försämrar. Syftet och målet med svensk djurskyddslagstiftning bör vara att djuren mår bra och är hälsosamma. Vi vill se en mer målstyrd lagstiftning som säkerställer detta men vägen dit kan variera.

Livsmedelsbedrägerier

Vår utgångspunkt är att det aldrig ska löna sig att fuska eller bryta mot lagen. Dessvärre kommer rapporter om att livsmedelsbedrägerierna breder ut sig och att kriminella grupperingar runt om i Europa tjänar pengar på att exempelvis sälja olivolja som innehåller smörjolja eller honung som innehåller sockerlösning. Det absolut viktigaste för att motverka livsmedelsbedrägerier är att alla länder inom EU gemensamt arbetar med denna fråga, eftersom mycket mat handlas inom EU:s inre marknad.

Därför vill vi att denna fråga ska prioriteras högre på EU-nivå och att gemensamma insatser görs. Inte minst för att fördjupa samverkan mellan EU:s medlemsstater och dess berörda myndigheter vad beträffar exempelvis informationsutbyte. Samarbetena mellan myndigheter, både i och utanför Sverige, bör förbättras och göras mer strategiskt och systematiskt för att upptäcka livsmedelsbedrägerier. Konsumenter ska känna sig trygga med maten de äter och bedrägerier ska aldrig löna sig.

Offentlig upphandling

År 2013 upphandlades livsmedel i den offentliga sektorn för 8,9 miljarder kronor. Kommuner och landsting är med andra ord stora aktörer på livsmedelsmarknaden, och har därmed stora möjligheter att påverka. Det är även viktigt att barnen i skolan, patienterna på sjukhusen och våra äldre ska få bra och näringsrik mat. Vi tycker att pris inte ensamt ska styra val av mat, utan även miljöpåverkan, djurskydd och antibiotikaanvändning borde vara viktiga faktorer att ta hänsyn till vid livsmedelsupphandling.

I många länder använder man rutinmässigt antibiotika till tamboskap som kompensation för en sämre djurhälsa. I Sverige har vi en mycket god djurhälsa, och rutinmässig användning av antibiotika är sedan länge förbjudet. Den antibiotikaresistens som sprider sig världen över är ett stort problem som måste tas på största allvar.

Därför är det oerhört viktigt att vi tar vårt ansvar genom att upphandla kött från djur som inte har fått antibiotika rutinmässigt. Genom att ta hänsyn till alla dessa faktorer har svensk mat goda möjligheter att vinna upphandlingar. Vi vill att fler ska upphandla smart. På så sätt kan vi få bättre mat i offentlig verksamhet och stödja mat som producerats under goda förhållanden.

Småskaliga slakterier

Fler småskaliga slakterier runt om i landet leder till kortare djurtransporter och skapar samtidigt arbetstillfällen. De småskaliga slakterierna är viktiga för att möjliggöra ett ökat utbud av närproducerade livsmedel samt skapar en viktig infrastruktur för att stärka turism och den ökade gastroturismen. Alliansregeringen sänkte avgiften för

småskaliga slakterier just av dessa anledningar, vilket ökade konkurrenskraften både för primärproducenter och slakterierna, och under Alliansens tid fördubblades antalet småskaliga slakterier. Därför är det av stor vikt att denna satsning finns kvar, både för djurens och jobbens skull.

Ulf Berg (M)

Johan Hultberg (M)

Åsa Coenraads (M)

Gunilla Nordgren (M)

Sotiris Delis (M)